

4. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. № 966 – XIV

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям» від 24.02.2003 р. № 250 URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250 – 2003 – %D0%BF](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF)

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» № 890 - редакція від 30.11.2016. URL:

Хлопецький Василь Ярославович

*Головний спеціаліст відділу та правового забезпечення,
розгляду заяв та звернень громадян Золочівської РДА*

ТОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Фінансове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади тісно пов'язане із фінансовим забезпеченням розвитку територіальних громад (ФЗРТГ) також утворює собою певну систему зі своїми елементами та взаємозв'язками. Їх установлення та розвиток дозволять більш ефективно планувати й забезпечувати територіальний розвиток.

Для визначення структурних елементів системи ФЗРТГ, насамперед слід розглянути пов'язані з нею поняття, а саме “територіальна громада”, “розвиток територіальної громади”, “фінансове забезпечення розвитку територіальної громади”.

У нашій державі конституційно закріплено правосуб'єктність територіальної громади як базового елемента місцевого самоврядування.

Уперше поняття “територіальна громада” було використано у Конституції України, у першій частині ст. 140 якої закріплюється норма, згідно з якою місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об’єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції законів України [1].

У прийнятому на основі Конституції України та чинному на сьогодні Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні”, не тільки закріплюється, що “територіальна громада” – це жителі, об’єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об’єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр (ст. 1), а й визначається її місце серед інших елементів системи місцевого самоврядування (ст. 5) як первинного суб’єкта місцевого самоврядування, основного носія його функцій і повноважень (ст. 6) [2].

Розвиток територіальних громад тісно пов’язаний з їх матеріально-фінансовою базою. Ст. 142 Конституції України закріплює, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме й нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об’єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [1]. Помітне зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування можливе за умови вдосконалення системи ФЗРТГ.

Очевидно, що й поняття “фінансового забезпечення” трактується різними вченими по-різному і подібно.

Відповідно, “механізм фінансового забезпечення” О. Москаль визначає як сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів та організаційно-

управлінських принципів, методів і форм їх впливу на соціально-економічну життєдіяльність територіальних одиниць та господарюючих суб'єктів [2].

Т. Бондарук у контексті “фінансового забезпечення” пропонує розглянути поняття потреб фінансового відтворювального процесу за рахунок власних або залучених коштів, формами здійснення якого є бюджетне фінансування на незворотних засадах, кредитування, самофінансування, оренда (лізинг) та інвестування [3].

Олійник Д. акцентує увагу на таких фундаментальних основах “фінансового забезпечення”, як визначення обсягу фінансових ресурсів, науково обґрунтованого їх прогнозування, створення фінансових резервів, нормативно- правове забезпечення [4].

Беручи до уваги предмет нашого дослідження особливий інтерес викликають й інші поняття, які пов'язані з ФЗРТГ. Сьогодні, науковці поряд з цим поняттям досліджують фінансове забезпечення місцевого самоврядування, фінансове забезпечення органів місцевої влади (самоврядування), фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку міста, фінансове забезпечення територіальних громад, фінансове забезпечення розвитку територій тощо.

Так, фінансове забезпечення місцевого самоврядування – це:

- досягнення такого обсягу власних фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, який відповідав би наданим їм конституцією або законом повноваженням;
- певна система або сукупність відносин між рівнями державного управління для забезпечення населення необхідними благами на місцевому рівні, а також фінансування місцевого розвитку;
- співвідношення обсягу фінансових ресурсів, акумульованих в місцевих бюджетах у вигляді доходів, і обсягу видаткових зобов'язань, обумовлених виконанням функцій і повноважень муніципального утворення протягом

фінансового року;

– сукупність фінансових ресурсів, які формуються у відповідних фондах, перебуваючи у сфері обслуговування органів місцевого самоврядування, та є основою розвитку адміністративно-територіального утворення ;

– фінансовий механізм території, який включає джерела і форми фінансування діяльності органів місцевого самоврядування, спрямованої на повноцінну реалізацію завдань та функцій з надання суспільно значущих благ і послуг ;

– найбільш прагматичний крок на шляху до матеріалізації конституційних гарантій суверенітету та побудови гнучкої демократичної системи влади на місцевому рівні;

– сукупність заходів щодо акумуляції, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою створення умов, що сприяють нормальному здійсненню економічних процесів на відповідній території, реалізації запланованих соціальних програм, проектів, та запобіганню і усуненню порушень при використанні фінансових ресурсів;

– сукупність джерел і форм формування грошових фондів, необхідних для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування та їх ефективне використання;

– один із методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток адміністративно-територіальної одиниці;

– сукупність економічних відносин, що виникають з приводу пошуку залучення і ефективного використання ресурсів всіх економічних агентів, які можуть бути спрямовані на забезпечення економічних потреб території, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на фінансове забезпечення розвитку місцевого самоврядування.

Як зазначила вітчизняний науковець Г. Антоньєва, поняття “фінансового забезпечення територіальних громад” необхідно розглядати як систему фінансування органами місцевого самоврядування завдань у процесі розподілу функцій і сфер відповідальності між центральними органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування [5]. З іншої точки зору, визначення “фінансового забезпечення територіальних громад” потрібно ототожнювати зі створенням найзручніших умов для життєдіяльності громадян, які сприяють нормальному протіканню економічних процесів на місцевому рівні, підтриманню стабільного функціонування та розвитку соціальної сфери, її об'єктів й інфраструктури. Так, дослідницею акцентується увага, насамперед, на органах місцевого самоврядування. Однак у даному дослідженні беремо до уваги, що орган місцевого самоврядування є лише однією із цілої низки груп суб'єктів ФЗРТГ. Їх визначення та з'ясування місця у відповідній системі фінансового забезпечення є важливим з огляду на досягнення ефективних сукупних результатів.

Загалом же науковці, визначаючи сутність понять щодо ФЗРТГ, орієнтуються на конституційні гарантії місцевого самоврядування, необхідні для надання публічних послуг, форми, методи, інструменти, принципи суб'єктів фінансування, що в сукупності сприяє системному розумінню цього явища. Разом з тим, найчастіше використовується функціональний підхід до визначення поняття ФЗРТГ без урахування джерел надходження фінансових ресурсів.

На наш погляд фінансове забезпечення розвитку територіальних громад – це система залучення, акумулювання, розподілу й використання публічних і приватних коштів, інвестованих із зовнішніх та внутрішніх джерел для задоволення потреб жителів села чи добровільного об'єднання у громаду жителів кількох сіл, селища та міста.

В ідеалі має бути забезпечена цілеспрямована діяльність усіх суб'єктів, з

якими має зв'язки територіальна громада.

Отже, запропоноване поняття враховує джерела надходження фінансових ресурсів, а також етапи організації діяльності у фінансовій сфері.

Список використаних джерел:

1. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія / за ред. Ю. М. Тодики. Х.: Право, 2009. 540 с.
2. Москаль О. І. Фінансове забезпечення розвитку агропромислового виробництва регіону (на матеріалах Чернівецької області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук / О. І. Москаль. К., 2001. 16 с.
3. Бондарук Т. Г. Місцеві фінанси : Навч. посібник / Т.Г. Бондарук. К. :ДП "Інформ.аналіт.агенство", 2013. 529 с.
4. Олійник В. Скільки грошей з Дорожнього фонду отримає кожна область України URL: <https://decentralization.gov.ua/en/news/6662?page=38>.
5. Антоньєва Г. П. Проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. *Бюджетна реформа в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання* : міжнар. наук.-практ. конференція. Київ, 25-26 трав. 2001 р. К., 2001. С. 220.

Шатинська Оксана Олексіївна

Головний спеціаліст відділу з питань імміграції тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства ГУ ДМС у Львівській області

УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНІ

Державою формується міграційна політика як самостійний напрям державної політики, що тісно пов'язана з її складовими внутрішнього і зовнішнього характеру. Державна політика, в свою чергу, являє собою систему